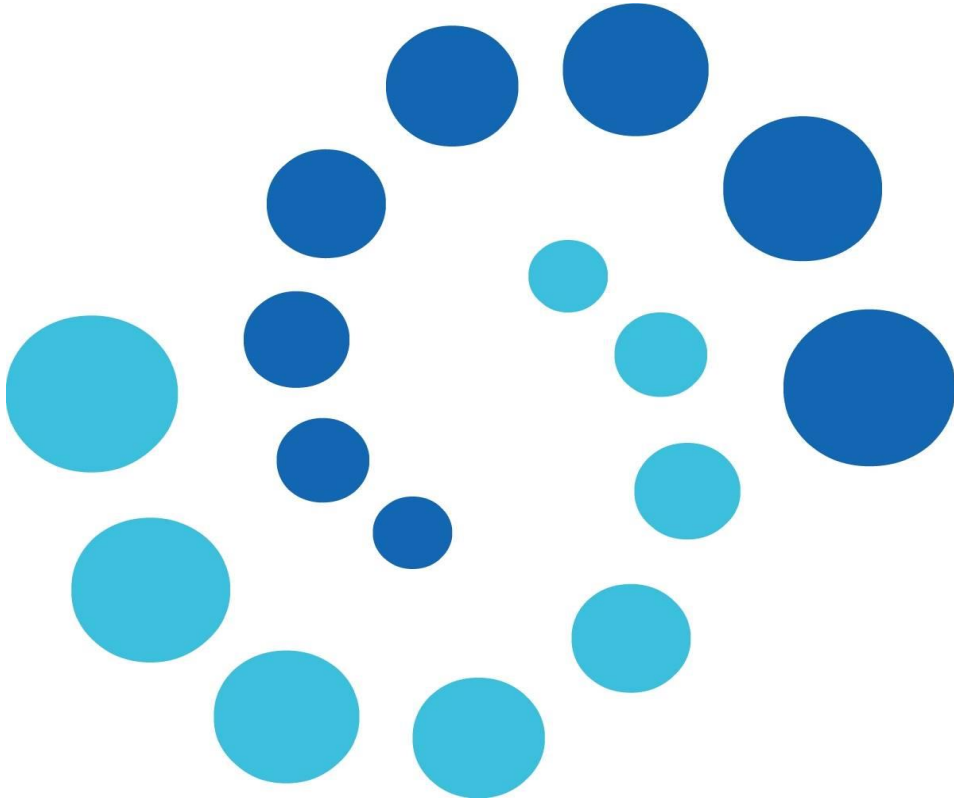

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

The Journal of Limitless Education and Research

*Kasım 2019
Cilt 4, Sayı 3*

*November 2019
Volume 4, Issue 3*

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

Kasım 2019, Cilt 4, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research

November 2019, Volume 4, Issue 3

Sahibi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Owner

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Editör

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editör Kurulu

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL
Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Doç. Dr. Burçin GÖKKURT
Doç. Dr. Gülten TÜM
Doç. Dr. Nevin AKKAYA
Doç. Dr. Özlem BAŞ
Doç. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Aysun Nüket ELÇİ
Dr. Burcu ÇABUK
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU
Dr. Gülenaz ŞELÇUK
Dr. Menekşe ESKİCİ
Dr. Oğuzhan KURU
Dr. Serpil ÖZDEMİR
Dr. Süleyman Erkam SULAK
Dr. Yasemin BÜYÜKŞAHİN

Editorial Board

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Assoc. Prof. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL
Assoc. Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Assoc. Prof. Dr. Burçin GÖKKURT
Assoc. Prof. Dr. Gülten TÜM
Assoc. Prof. Dr. Nevin AKKAYA
Assoc. Prof. Dr. Özlem BAŞ
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Aysun Nüket ELÇİ
Dr. Burcu ÇABUK
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU
Dr. Gülenaz ŞELÇUK
Dr. Menekşe ESKİCİ
Dr. Oğuzhan KURU
Dr. Serpil ÖZDEMİR
Dr. Süleyman Erkam SULAK
Dr. Yasemin BÜYÜKŞAHİN

Dil Uzmanı

Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Dr. Arzu ÇEVİK
Dr. İbrahim Halil YURDAKAL
Dr. Serpil ÖZDEMİR

Philologist

Assoc. Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Dr. Arzu ÇEVİK
Dr. İbrahim Halil YURDAKAL
Dr. Serpil ÖZDEMİR

Yabancı Dil Sorumlusu

Doç. Dr. Gülten TÜM
Doç. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. İhsan Çağatay ULUS
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Foreign Language Specialist

Assoc. Prof. Dr. Gülten TÜM
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. İhsan Çağatay ULUS
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

İletişim

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği
06590 ANKARA - TÜRKİYE
e-posta: editor@sead.com.tr
sead@sead.com.tr

Contact

Limitless Education and Research Association
06590 ANKARA - TURKEY
e-mail: editor@sead.com.tr
sead@sead.com.tr

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), yılda üç kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

Journal of Limitless Education and Research (J-LERA) is an international refereed journal published three times a year. The responsibility lies with the authors of papers.

İNDEKSLER

Kapak: Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 4, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 4, Issue 3

Yayın Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

- Prof. Dr. Ahmet ATAÇ, Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet KIRKILIÇ, Ağrı Çeçen Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali MEYDAN, Nevşehir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Murat GÜLER, Orta Dođu Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Ulvi YILMAZER, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĐLU, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ayfer KOCABAŞ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Efe AKBULUT, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emine KOLAÇ, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Erika H. GILSON, Princeton University, USA
Prof. Dr. Erkut KONTER, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ersin KIVRAK, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Esra BUKOVA GÜZEL, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fredricka L. STOLLER, Northern Arizona University, USA
Prof. Dr. Hüseyin KIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Jack C. RICHARDS, University of Sidney, Avustralia
Prof. Dr. Kamil İŞERİ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Liudmila LESCHEVA, Minsk State Linguistics University, Belarus
Prof. Dr. Mehmet Ali AKINCI, Rouen Normandy University, France
Prof. Dr. Mustafa Murat İNCEOĐLU, Ege Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Sami TOPÇU, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nil DUBAN, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Perihan YALÇIN, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Pınar GİRMEEN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Selma YEL, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Serap BUYURGAN, Bařkent Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Songül ALTINIŞIK, TODAİE, Türkiye

Prof. Dr. Thomas R. GILLPATRICK, Portland State University, USA
Prof. Dr. Todd Alan PRICE, University National-Louis, USA
Prof. Dr. Turan PAKER, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. William GRABE, Northern Arizona University, USA
Assoc. Prof. Dr. Carol GRIFFITHS, University of Leeds, UK
Assoc. Prof. Dr. Elza SEMEDOVA, Khazar University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Galina MİSKİNIENE, Vilnius University, Lithuania
Assoc. Prof. Dr. Jodene GOLDENRING FINE, Michigan State University, USA
Assoc. Prof. Dr. Könül HACIYEVA, Azerbaijan National Academy of Sciences, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Salah TROUDİ, University of Exeter, UK
Assoc. Prof. Dr. Sevinc QASİMOVA, Bakü State University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Spartak KARDİU, Tiran University, Albania
Assoc. Prof. Dr. Suzan CANHASI, University of Prishtina, Kosovo
Assoc. Prof. Dr. Şaziye YAMAN, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University of Science and Technology, UAE
Assoc. Prof. Dr. Xhemile ABDİU, Tiran University, Albania
Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Berna Cantürk GÜNHAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Burçin GÖKKURT ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Demet GİRGİN, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Döndü Neslihan BAY, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Duygu UÇGUN, Ömer Halis Demir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Emre ÜNAL, Ömer Halis Demir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Esin Yağmur ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Fulya ÜNAL TOPÇUOĞLU, Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gizem SAYGILI, Karaman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gülden TÜM, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Güliz AYDIN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hakan UŞAKLI, Sinop Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hüseyin ANILAN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Melek ŞAHAN, Ege Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Meltem DEMİRCİ KATRANCI, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nazan KARAPINAR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Orhan KUMRAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Özlem BAŞ, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ, Adıyaman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sevgi ÖZGÜNGÖR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sibel KAYA, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ufuk YAĞCI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Vesile ALKAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Yalçın BAY, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Zafer TANGÜLÜ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Feride HATİBOĞLU, University of Pennsylvania, USA
Dr. Nader AYİŞH, Khalifa University of Science and Technology, UAE
Dr. Nurcan KÖSE, American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 4, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 4, Issue 2

Hakem Kurulu (Review Board)

Doç. Dr. Bilge Bağcı Ayrancı, Adnan Menderes Üniversitesi

Doç. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN, Pamukkale Üniversitesi

Doç. Dr. Gülden TÜM, Çukurova Üniversitesi

Doç. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University

Dr. Barış ÇUKURBAŞI, Bartın Üniversitesi

Dr. Görkem AVCI, Bartın Üniversitesi

Dr. Güzin ÖZYILMAZ AKAMCA, Dokuz Eylül Üniversitesi

Dr. İbrahim Halil YURDAKAL, Pamukkale Üniversitesi

Dr. Menekşe ESKİCİ, Kırklareli Üniversitesi

Dr. Süleyman Erkam SULAK, Ordu Üniversitesi

Değerli Okuyucular,

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin Kasım 2019 sayısını sunmaktan mutluluk duyuyoruz. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği (SEAD) olarak 2016 yılından bu yana kesintisiz olarak yayınladığımız Dergimizin amacı, eğitim ve araştırma alanına bilimsel katkı sağlamaktır. Bu amaçla kuramsal ve uygulamalı çalışmaları yayınlama, bilimsel bilgileri ulusal ve uluslararası düzeyde paylaşma, yeni bilgiler üretilmesine ortam hazırlama işlemine öncelik verilmektedir.

Dergimizin Bilim Kurulu yurt içi ve yurt dışında görevli akademisyenlerin katkılarıyla giderek güçlenmektedir. Akademik kalitesinden ödün vermeden yayın hayatına devam eden Dergimizin hazırlanmasına emeği geçen bütün editör, yazar ve hakemlere teşekkür ediyoruz.

Yılda üç sayı olarak yayınlanan Dergimiz çeşitli ulusal ve uluslararası düzeydeki indekslerde taranmaktadır. Bu sayıda eğitimle ilgili 5 bilimsel araştırmaya yer verilmiştir. Dergimiz, eğitim ve araştırma alanına yönelik makalelerin yanı sıra disiplinler arası akademik çalışmaların yer aldığı seçkin bir yayın olarak okuyucularla buluşmaya devam edecektir.

Dergimizin eğitim ve araştırma alanına katkılar getirmesini diliyoruz. Saygılarımızla.

SINIRSIZ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 4, Sayı 3
The Journal of Limitless Education and Research, Volume 4, Issue 3

İÇİNDEKİLER

Makale Türü: Araştırma

Firdevs GÜNEŞ

Okuryazarlık Yaklaşımları
Literacy Approaches

224-246

Gülçin UZUN

How Sincere are Individuals Responding to Surveys?
Anketlere Bireyler Ne Kadar İçtenlikle Yanıt Vermektedir?

247-262

Barış BOZOK, Ayşe OKUR

Görsel Sanatlar ve Arkeoloji İşbirliği ile Gerçekleştirilen Kültürel Miras Eğitiminin
Öğrencilerin Başarı ve Tutumlarına Etkisi

The Effect of Cultural Heritage Education On the Academic Success and Attitude
of Students with The Cooperation of Fine Arts and Archeology

263-282

Serap ÇİMŞİR

Temel Eğitimde Yaratıcı Düşünme Becerisinin Kazandırılmasının Önemi
Importance of Gaining Creative Thinking Skills in Basic Education

283-299

Emre Erkan ÇAKMAK

Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi
Examining Media Literacy Levels of Teachers

300-316

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi
Cilt 4, Sayı 3, 263 - 282
The Journal of Limitless Education and Research
Volume 4, Issue 3, 263 - 282
DOI: 10.29250/sead.619641

Gönderilme Tarihi: 13.09.2019

Makale Türü: Araştırma

Kabul Tarihi: 07.11.2019

Görsel Sanatlar ve Arkeoloji İşbirliği ile Gerçekleştirilen Kültürel Miras Eğitiminin Öğrencilerin Başarı ve Tutumlarına Etkisi

Öğr. Gör. Dr. Barış BOZOK, Pamukkale Üniversitesi, barisbozok@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe OKUR, Necmettin Erbakan Üniversitesi, aokur@erbakan.edu.tr

Özet: Bu araştırmanın amacı, arkeolojik sit alanlarında yaşamına devam eden 11-15 yaş grubu öğrencilerin, kültürel mirası tanıma ve sahip çıkma kazanımlarının gerçekleşmesine yönelik hazırlanan eğitim paketinin etkinliğinin ölçülmesidir. Araştırma Kütahya ili, Çavdarhisar ilçesinde bulunan Aizanoi Antik Kenti kazı alanında gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırma desenine göre hazırlanan bu çalışmada ön test-son test kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Kontrol grubunda yer alan öğrencilere bir arkeolog eşliğinde alan gezisi ve teorik anlatımdan oluşan eğitim uygulanmıştır. Deney grubuna ise hazırlanan deneysel eğitim paketi uygulanmıştır. Bu eğitimin kontrol grubuna uygulanan eğitimden farkı, içinde arkeoloji ve görsel sanatlar alanlarından uygulamalı eğitimlerin olmasıdır. Çalışmada örgün eğitim dışında, görsel sanatlar ve arkeoloji işbirliği ile farklı ortamlarda verilen, kültürel miras eğitiminin, öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisi tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada elde edilen bulgulara göre, görsel sanatlar ve arkeoloji işbirliği ile uygulanan eğitim paketinin, öğrencilerin kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik kazanımlar elde etmesinde deney grubu lehine anlamlı farklılığın olduğu sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kültürel Miras Eğitimi, Güzel Sanatlar, Arkeoloji

The Effect of Cultural Heritage Education On the Academic Success and Attitude of Students with The Cooperation of Fine Arts and Archeology

Abstract: The aim of this research is to measure the effectiveness of the education package prepared for the students who are 11-15 years old and who are living in archaeological sites. The research was carried out in the excavation area of Aizanoi Ancient City in the Çavdarhisar District of Kütahya. Quantitative data collection method was used in the research and pre-test and post-test control group designs were used. The students in the control group received a field trip and a theoretical lecture accompanied by an archaeologist. Experimental training package was applied to experimental group. The difference between this training and the education applied to the control group is that there are practical trainings in the fields of archeology and visual arts. According to the findings obtained in the research; the visual arts and archeology cooperative experimental training package applied gave results in favor of the experimental group with regards to increasing their capability of the students aged 11-15 living in archaeological sites to recognize the cultural heritage and protect it.

Keywords: Cultural Heritage Education, Fine Arts, Archeology

Künyesi: Bozok, B. ve Okur, A. (2019). Görsel Sanatlar ve Arkeoloji İşbirliği ile Gerçekleştirilen Kültürel Miras Eğitiminin Öğrencilerin Başarı ve Tutumlarına Etkisi. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, 4 (3), 263-282. DOI: 10.29250/sead.619641

Bu makale İntihal.net sistemi tarafından taranmış ve orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

Birinci Yazar Orcid No: 0000-0002-2941-1730

İkinci Yazar Orcid No: 0000-0003-2828-7704

1. Giriş

İnsanı yaşadığı çevrelerden ve bu çevrelerin etkisinden bağımsız değerlendiremeyiz. “İnsan, bir taraftan hazır bulmuş olduğu fiziksel çevre, diğer taraftan ise kendi yaratmış olduğu kültürel ve toplumsal çevre ile bunları birbirine kaynaştırarak yaşamını sürdürmektedir. Bu hazır bulmuş olduğu çevre ile ilişkisi, kültürel birikiminin ulaştığı düzeye göre farklılıklar göstermektedir” (Tekeli, 2000:4). “Kültür varlıkları, bölge ile duygusal bağ kurulması yoluyla toplumsal kimliğin ön plana çıkmasını sağlamaktadır” (Wright ve Lyons, 1997: 33). İşte bu sebeple, çocuklara verilen eğitimde, yaşadıkları çevreyi tam olarak kavrayabilmelerini, kendilerine kalan bir miras bilinci ile koruma ve kendilerinden sonra gelenlere aktarma konusunda davranış kazanmaları hedeflenmelidir.

Anadolu tarihi ve kültürünün zenginliği bu topraklarda tarihi eser kaçakçılığının çok fazla olmasına neden olmuştur (Duyan, 2010). Neredeyse her karış toprağından tarih fışkıran bu coğrafya büyük önem taşımaktadır. Yeterince sahip çıkamadığımız birçok kültür varlığı elimizden alınarak başka ülkelere kaçırılmaktadır. Sadece kaçırılan değil yeterince korunamayan bu varlıkların çoğu da zamana yenik düşerek yok olmaktadır. Dolayısı ile bu varlıkları koruma ve sahip çıkma bilinci kazandırılması hayati önem taşımaktadır.

Kültürel mirasımıza verilen tahribatların bir an önce minimize edilebilmesi önem arz etmektedir. “Bugün köy evlerinin duvarları içerisinde devşirme malzeme olarak kullanılmış birçok mezar taşı parçasına rastlanır. Ayrıca bazı kapı biçimli mezar taşları ya çeşme yapısı içerisinde kullanıldığından ortası delinerek tahrip edilmiştir ya da dere kenarında çamaşır yıkamak için kullanıldıklarından üzerlerindeki kabartmalar tamamen yok olmuştur” (Bozoğlu, 2010: 4). Üzerinde mangal yakılan mezar stelleri, atış yapmak için hedef haline getirilmiş bilumum eser, devşirme olarak kullanılıp bina temellerine duvarlarına yerleştirilmiş taş eser vb. ile sıkça karşılaşmaktadır. Kaçak kazıları ihbar etmeyen yada buna iştirak ederek kültürel mirasın parça parça yok edilmesine sebep olan bireylerde sıkça haberlere konu olmaktadır.

Biliniyor ki buluntular en çok zararı, buldukları alanda yaşayan ve kültürel miras bilincine sahip olmayan bireyler tarafından görmektedir. Dolayısı ile bu konuda alınabilecek en öncelikli tedbir, yörede yaşayanlara verilecek olan kültürel miras eğitimidir. Özellikle arkeolojik sit alanlarında yaşayan bireylere verilecek eğitimin, topluma ve kültürel birikimize sağlayacağı katkı önemlidir. Üzerinde yaşadıkları bu kültür varlıklarına ilk elden sahip çıkabilecek olan bu kitlenin, konuyla ilgili eğitimi de öncelenmeli ve bu amaçla verilen çabalar artarak devam etmelidir.

Gross ve Rutland (2017) bireylerin toplumsal hayata katılımı için, kültürlerini ve kimliklerini öğrenmelerinin önemli olduğunu belirtir. “Modern okulun en temel işlevlerinden biri, içinde bulunduğu toplumun kültürel mirasını kuşaktan kuşağa aktarmak, çocukları yetişkin rollere hazırlamak ve sosyal değişmeyi sağlamak olarak ifade edilmektedir” (Özdemir ve diğerleri, 2004: 397). Hein (2004), temel amacı doğal, tarihi, sanatsal nesnelere korumak, saklamak ve sergilemek olan müzelerin, değişen toplum ve talepler ile birlikte günümüzde eğitim yönüyle ön plana çıktığını söylemektedir.

Kültürel mirası tanıma ve sahip çıkma bilinci kazandırılması, devletin en önemli sorumluluklarından birisidir. Bu önemden hareketle bu araştırmada, kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik eğitimler verilmiştir. Halihazırda örgün eğitim içerisinde verilmekte olan eğitimler hala istenen sonuçlara ulaşmak adına yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla bu konuda yeni öğretim ortamları bulmak, yeni yaklaşımlar denemek gerekmektedir.

Disiplinler arası öğrenme; iki veya daha fazla alanın, her bir alandaki öğrenmenin gelişimini sağlamak amacı ile bütünleştiği bir eğitim işlemidir (Jacobs, 1989). “Sosyal ya da fen bilimlerine ait disiplinlerin pencereleri herhangi bir durumun anlaşılmasında birlikte işe koyulabilmekte ya da yeni bir çalışma alanı yaratılabilmektedir” (Gürkan, 2015:9). Örgün eğitim içindeki dersler arasında yapılan disiplinlerarası çalışmalara rastlanırken, örgün eğitimde ders olarak bulunmayan ama konuyla alakası tartışılmayacak arkeoloji alanından da faydalanmak gerektiği ve mevcut işbirliğinin artırılması gereği de bulunmaktadır. Çünkü araştırmacının da konusu olan arkeolojik kazı alanı üzerinde yaşayan bireylerin eğitiminde, sahada halihazırda çalışmakta olan arkeologları ve kazı ekibini görmezden gelmek olanaksızdır. “Arkeolojiye ilişkin geliştirilebilecek bir model kazı etkinliğine katılacak çocuklar; “geçmiş nasıl yazılır” sorusuna tarihsel belgeler dışında yer alan tarihsel kalıntılarla cevap verme şansına sahip olabilecekleri gibi “bir arkeologun nasıl çalıştığını” da bizatihi görerek ve yaşayarak öğrenebileceklerdir” (Şimşek, 2011: 919).

Yine her kazı ekibinin bu konuda yani kültürel miras eğitimi konusunda iyi niyetli çabaları olsa da, bu işin bir disiplinlerarası çalışma gerektirdiği aşikardır. Birçok disiplinin katıldığı ve ilgilendiği bu konuda daha farklı işbirlikleri de kurulmalıdır. “Sanatsal deneyimler, duygusal rahatlık, istikrar ve akıl sağlığı ile sonuçlanır. Kültürel yapının hızla değiştiği günümüz toplumunda kişinin kendini ve kişiliğini keşfetmesine yardımcı olur” (Sağ, 2009: 5). Buradan hareketle, bu çalışmada Görsel Sanatlar ve Arkeoloji işbirliği ile hazırlanan eğitim paketinin etkinliği ele

alınmıştır. “Görsel sanatlar ve arkeoloji işbirliği ile gerçekleştirilen kültürel miras eğitiminin öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisi var mıdır?” sorusuna yanıtlar aranmıştır.

“Türkiye sahip olduğu doğal çekiciliklerden çok kültürel varlıklarının zenginliği ile bilinmekte ve bu kültür varlıkları ülkenin turistik açıdan tercih edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır” (Alvarez ve Koray, 2011: 426). Aizanoi Antik Kent'i içinde barındırdığı özellikleri ile Türkiye'nin önemli kültür varlıklarındandır. Üzerinde hala yaşamın devam ettiği bu kent içinde yaşayan bireylere verilecek kültürel miras eğitimi ile bireylerin, kültürel varlıkları tanıma ve sahip çıkmaya yönelik kazanımlar elde etmeleri amaçlanmıştır. Bu araştırmanın diğer amacı; halihazırda antik kentler içinde yaşayan 11-15 yaş grubu bireylere, kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik hazırlanan eğitim paketinin etkinliğinin ölçülmesidir. Görsel Sanatlar dersi ve arkeoloji alanının benzer yönlerini ilişkilendirerek, öğrencilerin kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik konu hakkında, yeni yöntemler geliştirmektir. Görsel Sanatlar öğretmeni ve arkeologlarla birlikte uygulanacak olan eğitim paketinin, konunun kavranmasına katkı sağlayıp sağlamadığı, öğrencilerin başarı oranını etkileyip etkilemediği, kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik tutumlarında ki katkısını belirlemektir.

Bu araştırmanın müzecilik ve müze eğitimi ile ilgili yapılan araştırmalardan farkı, halen üzerinde yaşamın devam ettiği arkeolojik kazı alanında yaşayan bireylere yönelik olmasıdır. Yaşamın devam ettiği bu alanlarda yaşayan bireylerin her an her yerde, karşlarına bir arkeolojik buluntu çıkabilmektedir. Bahçesinde çalışırken, evinin duvarını örerken, yolda yürürken, ırmakta balık tutarken bu kültürel varlıklarla iç içe yaşamaktadır. Henüz bulunmamış bir buluntu, burada yaşayan biri tarafından fark edilerek envantere kazandırılabilir. Dolayısı ile bu bireylere verilecek olan kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik her eğitim önem arz etmektedir.

Geleneksel öğretim yöntemleri yerine, geliştirilecek yeni yöntemler ile öğrencide farkındalık, estetik, tasarım vb. konularında gelişme sağlamak olasıdır. Bu amaçla gerçekleştirilen araştırmada, öğrencilerin, geçmişine sahip çıkan, geçmişini tanıyan, öğrendiklerinden heyecan duyan, geçmişinden ders alan, kültürel mirasını tanıyan ve sahip çıkıp koruyan bireyler olarak yetişmelerini sağlamak hedeflenmiştir.

1.1. Aizanoi Antik Kenti

Fotoğraf: Barış BOZOK

Aizanoi, Kütahya ilinin Çavdarhisar ilçesi sınırlarında bulunan antik bir kenttir. “ Strabon Aizanoi’u, Phrygia Epiktetos bölgesi merkezlerinden biri olarak ifade eder” (Bozoğlu, 2010:5). Aizanoi kenti antik çağda Phrygia Epiktetos adı verilen bölgede yer almaktadır. Yapılan kazılar sonucunda M.Ö. III. bin yılına ait buluntulara rastlanmıştır. Halen yaşamın devam ettiği kentte, Çavdar Tatarları ve Osmanlı dönemine ait izlerde bulunmaktadır. “Tapınak duvarlarında Çavdarlar’ın günlük hayatlarına ve savaşlarına dair sahneler içeren pek çok kazıma figür bulunur” (Özer ve Korkmaz, 2014:12). Çavdar Tatarları tarafından burası XIII.yüzyılda üs olarak kullanmış ve bu yüzden Çavdarhisar adını almıştır. Kente bugün var olan kalıntıların çoğu Roma özellikle MS.1-3 yy. ile Bizans dönemlerine aittir.

Aizanoi antik kenti 1824 yılında İngiliz kontu Asaph tarafından tespit edilmiştir (Naumann,1979). Kentle ilgili ilk araştırmalar 1924 yılında başlamıştır ve halen devam etmektedir. İlk arkeolojik kazılar 1926-1928 yılları arasında Krencker ve Schede tarafından başlatılır. "1970 yılında Naumann başkanlığında kazılar tekrar başlatılır ve bu yıl meydana gelen Gediz depreminden sonra macellum ve birçok antik yapının ortaya çıkmasıyla kentin çeşitli yerlerinde kazılar yapılır. 1982-1990 yılları arasında Hoffmann başkanlığında yapılan kazılar Tiyatro-Stadion kompleksinde gerçekleştirilmiştir" (Hoffmann ve Rheidt, 1991: 323).

1970 ve 2010 yılları arasında Alman kazı ekibi tarafından gerçekleştirilen kazı çalışmaları 2011 yılından itibaren Pamukkale Üniversitesi’nden Prof. Dr. Elif ÖZER başkanlığında sürdürülmektedir. Kentte bulunan yapılar bazı özellikleri ile önem arz etmektedir. M.S. I. yy. sonlarına tarihlenen Zeus Tapınağı, büyük kısmı ayakta kalabilmiş nadir örneklerdendir. Tiyatro ve stadyumun birlikte bulunduğu tek örnek yapı ve dünyanın ilk borsası sayılabilecek yuvarlak yapı, yani macellum, kentin önemli yapılarından bazılarıdır. Yine içinde bulunan iki hamam kompleksi, köprüler, odeion vb. yapılarda şehrin önemli unsurlarıdır.

2. Yöntem

Araştırmaya uygun olduğu düşünülen, veri toplama aracı olarak, nicel veri toplama aracı seçilmiştir. Araştırmada "ön test- son test kontrol gruplu deneysel desen" kullanılmıştır. Deney ve kontrol grubu olarak oluşturulan iki grupta, deney öncesi ve sonrası ölçümler yapılmıştır. Sorulan sorular sonucunda elde edilen verilere göre, başarı testi güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,66$, tutum ölçeği güvenilirlik katsayısı ise $\alpha= 0,87$ 'dir. Elde edilen verilere göre, madde gücü 0,40 / 0,60 arası, ayrıcalık gücü katsayısı 0,30 üzeri olanlar başarı testine alınmıştır. Öğretilmesi araştırma için önem arz eden fakat katsayısı düşük olan maddelerin ifadeleri uzman görüşü alınarak ve düzeltilerek teste dahil edilmiştir. Uzman görüşleri sonucunda, bu Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısının uygun olduğu belirlenmiştir.

2.1. Çalışma Grubu

Kütahya İli Çavdarhisar ilçesinde bulunan 11-15 yaş grubu öğrencilerden, "random" yöntemiyle oluşturulan deney ve kontrol grubunda, 15 öğrenci kontrol, 15 öğrenci ise deney grubu olarak belirlenmiştir. Çalışma gruplarının seçiminde, deney ve kontrol grupları, tarafsız atama yoluyla oluşturulmuştur. 2013 yılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Müfredatı kitabındaki kazanımlara göre hazırlanan ve 30 sorudan oluşan başarı testi ile 37 cümleden oluşan tutum ölçeği, Kütahya İli Çavdarhisar ilçesi Aizanoi Antik Kenti'nde yaşayan, sosyo-ekonomik düzeyi orta seviyede olan 11-15 yaş grubu, 30 öğrenciye uygulanmıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Aizanoi Antik Kenti'nde geleneksel olarak verilen Kültürel Miras Eğitimi'ne alternatif olarak, "Görsel Sanatlar ve Arkeoloji İşbirliği ile Gerçekleştirilen Kültürel Miras Eğitiminin Öğrencilerin Başarı ve Tutumlarına Etkisi" 2015 kazı sezonunda, 5 hafta, haftada 1 gün, günde 4 saat olmak üzere toplam 20 saat olarak işlenmiştir. Kontrol grubuna eğitim verilmeksizin başarı testi ve tutum ölçeği uygulanmıştır. Daha sonra Aizanoi kazı ekibi tarafından gelen misafirler ve orada yaşayan bireylere verilen ve geleneksel bir hal alan eğitim verilmiştir. Bu eğitim alan gezisi ve teorik anlatımdan oluşmaktadır. Herhangi bir uygulamalı eğitimi kapsamamaktadır. Bu eğitimden sonra testler yinelenmiştir.

Deney grubuna da eğitim verilmeksizin başarı testi ve tutum ölçeği uygulanmıştır. Deney grubuna uygulanan başarı testi ve tutum ölçeği sonrasında, hazırlanan deneysel eğitim paketinin uygulanmasına geçilmiştir. Bu eğitimin kontrol grubuna uygulanan eğitimden farkı, içinde arkeoloji ve görsel sanatlar alanlarından uygulamalı eğitimlerin olmasıdır. Bunlar; arkeolojik

kazıya katılmak, tel bükme yöntemi ile seramik parçaların kesitlerini çizmek, teknik ölçümler yapmak, fotoğraf çekmek, resim yapmak, kil tablet üzerine kazıma yapmak vb. Aynı zamanda geliştirilen oyunlar (Kelime avı, ben kimim vb.) bu eğitimin geleneksel eğitimden farklı olan yönleridir. Uygulanan deneysel eğitimden sonra başarı testi ve tutum ölçeği uygulanmıştır.

Tutum ölçeği ve başarı testi, Çavdarhisar Ortaokulu'nda okuyan, 11-15 yaş grubundaki 112 (yüzoniki) öğrenciye araştırmanın öncesinde bir defa uygulanmıştır. Başarı testi ve tutum ölçeği ise deney ve kontrol gruplarına ön ve son test olarak uygulanmıştır. Araştırma süresi boyunca ve süreç sonunda ortaya çıkacak olan nicel veriler karşılaştırılarak incelenmiş ve sonuçlar ortaya konularak, bulguların nicel olarak değerleri sunulmuştur. Elde edilen veriler SPSS 11,0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının, başarı testi ve tutum ölçeği ön test puanları arasındaki farkı ölçmek için, bağımsız gruplar ve bağımlı gruplar t-testi ve analizi yapılmıştır.

Tablo 1
Araştırmanın Deneysel Deseni

GRUPLAR	İLK ÖLÇÜMLER	UYGULAMA	SON ÖLÇÜMLER
Deney Grubu	Başarı Testi Kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik Tutum Ölçeği	Görsel Sanatlar ve Arkeoloji İşbirliğinin Kültürel Miras Eğitimine Etkisine Yönelik Hazırlanan Deneysel Eğitim Paketi	Başarı Testi Kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik Tutum Ölçeği
Kontrol Grubu	Başarı Testi Kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik Tutum Ölçeği	Aizanoi Antik Kenti'nde geleneksel yöntemle verilen Kültürel Miras Eğitimi	Başarı Testi Kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik Tutum Ölçeği

2.3. Deney Grubuna Uygulanan Denel İşlemler

Hazırlanan deneysel metot, 2015 kazı döneminde Aizanoi Antik Kenti'nde yaşayan 11-15 yaş grubundaki 15 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulamaya başlamadan önce araştırmacı ve bir arkeolog tarafından, hazırlanan eğitim paketi ile ilgili toplantı yapmış, hangi zaman da hangi uygulamanın yapılacağı kararlaştırılmıştır. Uygulamada kullanılacak malzemeler (kağıt, kalem, kil tablet, boya, fotoğraf makinası, antik kıyafetler vb.) araştırmacı tarafından hazırlanmış ve Aizanoi Okulu adı verilen ve kazı evinde oluşturulmuş sınıf ortamına konmuştur. Teorik derslerin yapılacağı sınıf ortamına Aizanoi Antik Kenti ile ilgili görsel materyaller yerleştirilmiş, kentle ilgili sunu ve müze rehberi hazırlanmıştır.

2.4. Çalışma Planı

Tablo 2

Deney ve Kontrol Grubu Çalışma Saatleri (2015 Kazı Sezonu, 20 Temmuz- 23Ağustos Arası)

	1.Hafta	2.Hafta	3.Hafta	4.Hafta	5.Hafta
İlk Oturum	11:00-13:00	11:00-13:00	11:00-13:00	11:00-13:00	11:00-13:00
Öğlen Arası	13:00-14:00	13:00-14:00	13:00-14:00	13:00-14:00	13:00-14:00
İkinci Oturum	14:00-16:00	14:00-16:00	14:00-16:00	14:00-16:00	14:00-16:00

1. Hafta

Hazırlanan eğitim paketini uygulamaya başlamadan önce, hazırlanan sınıf ortamında ön testlerin (Başarı ve tutum) öğrenciler tarafından doldurulması istenmiştir. 40 dakikalık süre içinde, Aizanoi Okulu adı ile oluşturulan sınıf ortamında, arkeolog tarafından Aizanoi Antik Kenti ile ilgili sunu eşliğinde bilgilendirme yapılmıştır. 15 dakikalık aradan sonra, 40 dakika arkeoloji ile ilgili sunum ile bilgilendirme yapılmış ve kazı ortamında uyulması gereken kurallar hatırlatılmıştır. Daha sonra öğrencilerle kazı personeli birlikte yemek yemiş, yemek esnasında yanlarında oturan arkeologlara merak ettikleri soruları sormaları istenmiştir. Yemekten sonra antik kentte belirlenen dört alan (tiyatro-stadion, macellum, tapınak, borsa ve Agora) gezilmiş, buralarla ilgili bilgiler verilmiştir. Öğrencilerin soruları alınarak cevaplandırılmıştır.

2. Hafta

Öğrencilere hazırlanan antik dönem kıyafetleri giydirilmiş, Aizanoi Antik Kentinde belirlenen iki alanda (tiyatro-stadion, tapınak) önce arkeologlar tarafından dönem yaşantısını konu alan canlandırmalar yapılmış ve öğrencilerin katılımı ile beraber canlandırmalara devam edilmiştir. Her öğrenciye mitolojik birer isim verilmiş (isim vermeden önce karakterler tanıtılmıştır ve kendilerinin seçmesine izin verilmiştir) ve o rolü canlandırmaları istenmiştir. Bu çalışma esnasında özellikle stadyum (stadion) alanında, kendi aralarında mini bir olimpiyat yarışı (koşu ve gülle atma) düzenlenmiştir.

Daha sonra öğrencilerle kazı personeli birlikte yemek yemiş, yemek esnasında yanlarında oturan arkeologlara merak ettikleri soruları sormaları istenmiştir. Yemekten sonra; Aizanoi Antik Kentinde belirlenen diğer iki alanda (macellum, borsa ve agora) önce arkeologlar tarafından dönem yaşantısını konu alan canlandırmalar yapılmış ve öğrencilerin katılımı ile beraber canlandırmalara devam edilmiştir. Macellumda kurulan pazarda önceden hazırlanan tezgahlarda satıcı, müşteri gibi rolleri canlandırmışlardır.

3. Hafta

Öğrenciler kazı alanında çalışan arkeologlara yardımcı arkeologlar olarak atanmışlar ve beraber çalışmalara katılmışlardır (Kazı, fotoğraf, teknik çizim vb.) Bu uygulamadan önce belirlenen alana, öğrencileri teşvik edebilmek adına daha önceden bazı eser parçaları (envanterlik olmayan) gömülmüştür. Kazı esnasında buldukları parçaların ne olduğu anlatılmıştır.

Daha sonra öğrencilerle kazı personeli birlikte yemek yemiş, yemek esnasında yanlarında oturan arkeologlara merak ettikleri soruları sormaları istenmiştir. Öğleden sonra kazı deposuna geçilerek, eserin temizliği, kayıt ve saklama konularında öğrencilerin de yardımcı olması ile uygulamalı öğretim yapılmıştır. Öğrenciler ertesi gün buluşmak üzere evlerine gönderilmişlerdir.

4. Hafta

Saat 11:00 itibarı ile Aizanoi Okulu'nda toplanılmış ve önceki günün değerlendirmesi yapılmıştır. Deney grubundaki öğrencilerin kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik düşünceleri sorulmuş, bu konu hakkında neler yapılabileceği hususunda beyin fırtınası yapılmıştır. Aizanoi'de bulunan ve zarar verilmiş tarihi eserlerin fotoğrafları gösterilmiş, konu hakkında duyarlılıklarını arttırmak için bilgilendirme yapılmıştır.

Daha sonra öğrencilerle kazı personeli birlikte yemek yemiş, yemek esnasında yanlarında oturan arkeologlara merak ettikleri soruları sormaları istenmiştir. Öğleden sonra, konunun görsel olarak ta hafızalarında yer etmesi için, belirlenen konulara yönelik görsel sanat uygulamaları (resim, kil tablet üzerine kazıma vb) ile çalışmalar yapılmıştır. Geliştirilen oyunlar (kelime avı vb.) oynanmış ve bu çalışmalarda öğretilmek istenen kavramlar (Aizanoi, odeon, macellum, Kibebe, zeus vb.) özellikle tekrar edilmiştir.

5. Hafta

Arkeolog ve öğretmen eşliğinde kazı deposuna geçilmiş ve burada bulunan bulutular hakkında öğrencilere bilgi verilmiştir. Seramik buluntuların teknik çiziminin nasıl yapıldığı gösterilmiş ve öğrencilerden de birer örnek yapmaları istenmiştir. Tel bükme yöntemi ile kesitleri belirlenen seramik parçaları kağıt üzerine aktaran öğrenciler, daha sonra restorasyon laboratuvarına alınmış ve restoratör tarafından nasıl restore edildikleri gösterilmiştir.

Daha sonra öğrencilerle birlikte kazı evine dönülerek, kazı personeli ile birlikte yemek yenmiş ve önceki hafta kazıya katıldıkları arkeologlarla birlikte yaptıkları görsel sanatlar çalışmalarını değerlendirmişlerdir. Yemekten sonra Aizanoi Okulu'na geçilmiş, yapılan bütün

işler için öğrencilerin son değerlendirmeleri alınmıştır. Daha sonra son testler doldurulmuş ve öğrencilere katılımlarından dolayı sertifika verilerek teşekkür edilmiştir.

Fotoğraflar: Barış BOZOK

Kontrol Grubuna Uygulanan Geleneksel Öğretim Metodu

Deney grubuna uygulanan çalışma sürelerine aynen uyularak, ayrılan zaman noktasında dengeli bir eğitim olması sağlanmıştır.

1. Hafta

Kontrol grubunda uygulamaya başlamadan önce, hazırlanan sınıf ortamında ön testlerin (Başarı ve tutum) öğrenciler tarafından doldurulması istenmiştir. Daha sonra arkeolog tarafından kazı alanına gelenler için uygulanan geleneksel öğretim metodu (teorik anlatım) ile eğitim programının uygulanmasına geçilmiştir. 40 dakikalık süre içinde, Aizanoi Okulu adı ile oluşturulan sınıf ortamında, arkeolog tarafından Aizanoi Antik Kenti ile ilgili sunu eşliğinde bilgilendirme yapılmıştır. Daha sonra öğrencilerle kazı personeli birlikte yemek yemiş, yemek esnasında yanlarında oturan arkeologlara merak ettikleri soruları sormaları istenmiştir. Yemekten sonra arkeoloji alanı hakkında bilgilendirme yapılmış ve kazı ortamında uyulması gereken kurallar hatırlatılmıştır. Araştırmacı bu çalışmalara sadece gözlemci olarak katılmış ders işlenişi ve diğer safhalarda müdahalede bulunmamıştır.

2. Hafta

Öğrencilerle birlikte Aizanoi Antik Kenti gezilmiş, belirlenen iki alanda (tiyatro-stadion, tapınak) hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Her alanın tanıtımının bitmesinden sonra öğrencilerin soruları alınmış ve cevaplandırılmıştır. Daha sonra öğrencilerle birlikte kazı evine dönülerek kazı personeli ile birlikte yemek yenmiş, yemek esnasında yanlarında oturan arkeologlara merak ettikleri soruları sormaları istenmiştir. Öğleden sonra, Aizanoi'de belirlenen diğer iki mekan (macellum, borsa ve agora) gezilmiş, detaylı bilgiler verilmiştir. Her alanın tanıtımının bitmesinden sonra öğrencilerin soruları alınmış ve cevaplandırılmıştır.

3. Hafta

Kazı alanında çalışan arkeologların çalışmaları izlenmiştir. Deney grubundan farklı olarak, kazı faaliyetlerine faal olarak katılım olmamıştır. Bu sürede öğrenciler merak ettikleri soruları sormuş ve sorular arkeologlar tarafından cevaplandırılmıştır. Daha sonra öğrencilerle birlikte kazı evine dönülerek kazı personeli ile birlikte yemek yenmiş, yemek esnasında yanlarında oturan arkeologlara merak ettikleri soruları sormaları istenmiştir. Kazı alanından sonra Aizanoi Okulu'nda toplanılmış, kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik sözel eğitim verilmiştir. Daha sonra öğrencilerin değerlendirmeleri ve soruları alınmış ve ertesi gün görüşmek üzere çalışma sonlandırılmıştır.

4. Hafta

Sabah 11:00 itibarı ile Aizanoi Okulu'nda toplanılmış ve öğrencilerle birlikte bir önceki haftanın değerlendirilmesi yapılmıştır. Hep birlikte kazı deposuna geçilmiş ve buradaki buluntular hakkında detaylı bilgilendirmeler yapıldıktan sonra öğrencilerin soruları alınmış ve cevaplandırılmıştır. Bu grupta uygulamalı eğitim yapılmamıştır. Daha sonra öğrencilerle birlikte kazı evine dönülerek kazı personeli ile birlikte yemek yenmiş, yemek esnasında yanlarında oturan arkeologlara merak ettikleri soruları sormaları istenmiştir. Grup daha sonra restorasyon bölümüne alınmış buradaki çalışmalar ile ilgili bilgiler restoratör tarafından verilmiştir. Öğrenciler burada da merak ettikleri konuları sormuşlar ve restoratör tarafından cevaplandırılmıştır.

5. Hafta

Aizanoi okulunda toplanan kontrol grubuna, çeşitli küçük objeler verilerek bunların isimleri ne işe yaradıkları nasıl kullanıldıkları, nerede buldukları ve nasıl saklandıkları gibi bilgiler verilmiş ve öğrenip öğrenmediklerine dair sorularla pekiştirilmeye çalışılmıştır. Daha

sonra öğrencilerle birlikte kazı evine dönülerek kazı personeli ile birlikte yemek yenmiş, yemek esnasında yanlarında oturan arkeologlara merak ettikleri soruları sormaları istenmiştir. Son olarak son testler uygulanmış ve katılım belgeleri verilip teşekkür edilerek çalışma sonlandırılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde; öğrencilerin başarı ve tutumlarının incelenmesi amacıyla hazırlanan paket eğitim programına yönelik, uygulama öncesi ve sonrası yapılan başarı testi ve tutum ölçeği testlerinden elde edilen verilere yönelik bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Başarı Testinden Alınan Puanlarına İlişkin Bulgular

Tablo 3

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin ön test başarı puanlarına göre düzenlenmiş bağımsız gruplar t-testi analizi sonuçları

Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Deney	15	17,32	2,94	28	,665	,514
Kontrol	15	16,77	3,11			

Tablo 3'e göre her iki grubun denk olduğu söylenebilir. Başarı testinde sorulan ve yaşadıkları yöre ile ilgili olan sorulara her iki grubunda verdiği cevaplar, konuyla ilgili yeterli bilgi sahibi olmadıklarını da ortaya çıkarmıştır. Örgün eğitim kurumlarında verilen kültürel miras eğitiminin istendik sonuçlar doğurmadığı bu grupların test sonuçlarında da görülmektedir.

Tablo 4

Deney ve kontrol gruplarının son test başarı puanlarına göre düzenlenmiş bağımsız gruplar t-testi analizi sonuçları

Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Deney	15	25,52	2,50	28	6,36	,00
Kontrol	15	20,34	3,28			

Tablo 4'de ise, deney grubu lehine anlamlı bir fark görülmektedir ($t_{(28)}=6,36 p<,01$).

“Bireysel ve grup çalışmaları üzerinde dikkatin yoğunlaştığı öğrenci merkezli modern yöntemlerde öğrenciler yaratıcılığa, problem çözmeye, fikirlerini geliştirmeye ve bu fikirlerini ortaya koymaya güdülendirilmektedirler” (Küçükahmet, 1997: 60). Bu sonuca göre, uygulanan deneysel eğitim paketinin amacına yönelik olarak, başarılı olduğunu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5

Uygulama sonunda deney ve kontrol gruplarının ön test – son test başarı puanları arasındaki farka göre düzenlenmiş bağımsız gruplar t-testi analizi sonuçları

Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Deney	15	8,22	3,05	28	5,23	,00
Kontrol	15	3,70	3,42			

Araştırma sonucunda, ön test – son test başarı puanları arasındaki farkın ($p < ,01$) olduğu görülmektedir. Bu analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre, her iki grubun öğrencilerinin son test puan ortalaması arasındaki farkın, uygulanan deneysel eğitim paketinin amacına yönelik olarak, deney grubu lehine başarılı olduğunu ortaya çıkmaktadır.

3.2. Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Tutum Ölçeği Testinden Alınan Puanlarına İlişkin Bulgular

Tablo 6

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ilk tutum testi puanlarına göre düzenlenmiş bağımsız gruplar t-testi analizi sonuçları

Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Deney	15	112,60	12,68	28	,08	0,87
Kontrol	15	112,40	13,01			

Tablo 6'daki sonuçlara göre gruplar arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($t_{(28)} = ,087$; $p > ,05$).

Tablo 7

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son tutum testi puanlarına göre düzenlenmiş bağımsız gruplar t-testi analizi sonuçları

Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Deney	15	118,35	10,42	28	1,48	,15
Kontrol	15	114,60	10,30			

Gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($t_{(28)} = 1,48$; $p > ,05$). Ancak, deney grubunun puanları daha fazla artış göstermiştir. Sonuç olarak iki grubun tutum ölçeği testi sonucunda elde edilen uygulama sonrası tutum puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan önemli bir farka rastlanmamıştır.

Kontrol gruplarında da son tutum puanlarında bir artış yaşanmış olmasına rağmen deney ve kontrol grupları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık ortaya çıkmamıştır (Göğebakan, 2009: 212).

Tablo 8

Deney ve kontrol gruplarının ilk tutum - son tutum puan farklarına göre düzenlenmiş t-testi sonuçları

Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Deney	15	4,62	13,58	28	1,22	.24
Kontrol	15	,68	10,47			

Her iki grubun, ilk tutum son tutum puanları arasında anlamlı bir fark yoktur ($t_{(28)}=1,22$; $p>,05$).

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmacının yöreye geldiğinde yaptığı ilk gözlemlerde öğrencilerin bazılarının, çevredeki eserlere zarar verdiği (hedef tahtası olarak kullandıkları, üzerlerinde ateş yaktıkları vb.) görülmüştür. Yapılan görüşmelerde, çevrelerinde bulunan kültürel mirası tanıyıp sahip çıkma konusunda da yeterli bilince ve isteğe sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Üzerinde yaşadığı kültürel mirasın farkında olmayan ve bunların korunması gerektiği bilincini kazanamamış bireylerin, kültürel mirası tanıma ve sahip çıkma konusunda bilinçlendirilmesi ve tutum kazandırılması yapılabilecek en önemli hizmetlerdendir.

Araştırma boyunca elde edilen sonuçlara göre; " Görsel Sanatlar ve Arkeoloji İşbirliği ile Gerçekleştirilen Kültürel Miras Eğitiminin Öğrencilerin Başarı ve Tutumlarına Etkisi"ne yönelik geliştirilen eğitim paketinin deney grubu lehine, başarı testinde anlamlı bir fark oluşturduğu, ancak tutum ölçeği sonuçlarında anlamlı bir farka rastlanmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç göstermektedir ki; Hazırlanan eğitim paketi, deney grubu lehine anlamlı sayılacak sonuçlar doğurmuştur. Ancak, tutumların olumlu yönde ve anlamlı bir farklılık olacak şekilde değişmesi için, uygulanan eğitim paketinin öngördüğünden daha uzun bir zamana ihtiyaç vardır.

Çalışmanın arkeoloji ve görsel sanatların disiplinler arası ilişki ile uygulanmasının sonuçlarının olumlu olması, bu ilişkinin kuvvetlendirilerek artırılması gerektiğini göstermektedir.

Arkeoloji alanının ilk görevlerinden biri kültür varlıklarının korunmasıdır. Kazı alanında çalışan arkeologların görev tanımları içinde sadece kazı yapmak, restorasyon yapmak, eserleri kayıt altına almak vb. olmamalı, yörede yaşayan bireylere, kültürel mirası tanıma ve sahip çıkma bilinci kazandırılmasına yönelik disiplinlerarası eğitim programlarını uygulamakta olmalıdır. Lisans eğitimleri boyunca "Kültürel Miras Eğitimi" ile ilgili yeni yaklaşımlar üzerinde durulmalı ve geliştirilebilecek yeni projeler hazırlanması teşvik edilmelidir. Çünkü alınabilecek en güzel tedbir, zarar verme olasılığının ortadan kaldırılmasıdır.

İnsanların müze, ören yeri vb. yerleri gezerken sıkılması, oralardaki kültür varlıklarını ve onları yaratan uygarlıkları pek merak etmemesinin sebebi, bireylere öğretilen tarih derslerindeki yetersizlikten kaynaklanmaktadır. Bu kavramlarla eğitim sistemimiz yeniden güncellenmeli gelecek kuşaklar tarih ve kültür bilinci ile barıştırılmalıdır (Duyan, 2010: 137). Çalışma sonucunda

ortaya çıkan bir diğer sonuçta; Örgün eğitimde ilköğretim kademesinden itibaren verilen kültürel miras eğitimine rağmen, uygulama öncesi test sonuçları oldukça düşük çıkmıştır. Bu da, örgün eğitim kurumlarında konuyla ilgili verilen derslerin yetersiz olduğunu, göstermektedir. Son zamanlarda kültürel miras eğitimi ile ilgili yaşanan olumlu gelişmeler olsa da, yeterli olduğu söylenemez.

Araştırmanın sonuçlarının da gösterdiği gibi, uygulanan deneysel öğretim yönteminin öğrencilerin başarılarını arttırdığı, tutumlarında olumlu gelişmeler sağladığı göz önünde bulundurularak;

1- Her kazı alanında, kültürel mirası tanıma ve sahip çıkmaya yönelik eğitim ortamları oluşturulması, o evrene yönelik eğitim paketleri hazırlanması,

2- Kazı alanlarında, kültürel mirası tanıma ve sahip çıkma bilinci kazandırılmasına yönelik disiplinlerarası ilişkilerin güçlendirilmesi ve çeşitliliğin artırılması,

3- Arkeologların ve konuyla ilgili branş öğretmenlerinin yetiştirilmesinde, konuya yönelik eğitimlerinin yeniden gözden geçirilerek sonuç alıcı programlar geliştirilmesi,

4- Örgün eğitim kurumlarında "Kültürel Miras Eğitimi" dersi açılması ve bu derse konunun uzmanı olan Sanat Tarihi ve Arkeoloji bölümü mezunlarına formasyon verilerek istihdam sağlanması,

5- Kazı alanında oluşturulan ortamda (drama, resim, kazıya katılma, çeşitli oyunlar vb) uygulamalı eğitimler verilmesi,

6- Okullarda genel olarak verilen kültürel miras eğitiminde, bulunduğu yöreye ait veya yakınındaki kültür varlıklarının öncelikle ele alınması,

7- Kazı alanında oluşturulan eğitim ortamında bulunan eğitim materyallerinin çeşitlendirilerek artırılması ve uygulamada kolaylık sağlayabilecek malzemelerin (Kağıt, kalem, boya, kil tablet, oyun aparatları vb) hazır bulundurulması,

8- Okullarda ve yerleşim alanında, yöreye ait kültür varlıkları ile ilgili panolar, çeşitli görsel materyaller (Eser röprodüksiyonları, heykeller vb) bulundurulması,

9- Halkın eğitiminin de önemli olduğu bilinci ile Halk Eğitim Merkezleri bünyesinde konuyla ilgili eğitim ve sertifika programları (Örn. Rehberlik) açılması,

10- Kazı alanları ile ilgili tanıtıcı broşürler, kısa filmler vb. hazırlanarak yöredeki okullara dağıtılması,

11- Kazı bölgesinde yaşayan bireylerin, gerek işçi olarak istihdam edilmesi, gerekse başka konularda iletişim kurarak bu sürece dahil edilmesi ve bu bireylere de eğitim verilmesi,

12- "Kültürel Miras Eğitimi" öğrenme alanı ile ilgili derslerin konuyla ilgisi olabilecek (Sosyal Bilgiler, Tarih, Sınıf Öğretmenliği vb) lisans programlarında da açılması ve bu konuda eğitim almamış olan öğretmenlere hizmet içi eğitim ile bu eğitim verilmesi,

13- Kazı bölgesinde yaşayan bireylerin diğer bölgelerde bulunan kazı alanlarını ziyaret edebilmelerine yönelik, yerel yönetimler tarafından gezi programları oluşturulması, önerilir.

KAYNAKLAR

- Alvarez, M. D. ve Koray, M. (2011). Turkey as a Heritage Tourism Destination: the Role of Knowledge, *Journal of Hospitality Marketing and Management*, 20(3-4), 425-440.
- Bozoğlu, İ. (2010). Aizanoi Antik Kenti Kapı Biçimli Mezar Taşları ve Bezemeleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Mersin
- Duyan, A. (2010). Tarihi Eser Kaçakçılığı İle Mücadele Eden Kurumlar Arası Koordinasyon Ve Önemi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi ABD, Van.
- Göğebakan, Y. (2009). Güzel Sanatlar Ve Sosyal Bilgiler Derslerinin İlişkilendirilmesinin Kültür Varlıklarını Tanıma ve Sahip Çıkma ile İlgili Kazanımların Gerçekleşmesi ve Öğrencilerin Tutumları Üzerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Gross, Z. ve Rutland, S.D. (2017). Experiential learning and values education at a school youth camp: Maintaining Jewish culture and heritage. *International Review of Education*, 63, 29-49.
- Gürkan, B. (2015). Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kavramsal Anlama Becerilerinin Geliştirilmesinde Bağlamsal Öğrenme Yaklaşımına Dayalı Disiplinler Arası Öğretim Uygulamaları: Bir Durum Çalışması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri ABD, Adana.
- Hein, E. G. (2004). John Dewey and museum education, *Curator: The Museum Journal*, 47(4), 413-426.
- Hoffmann, A. ve Rheidt, K. (1992). Die Ausgrabungen In Aizanoi 1990. XII. Kazı Sonuçları Toplantısı, II, 323-340.
- Jacobs, H. H. (1989). *Interdisciplinary Curriculum: Design and Implementation*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Naumann, R. (1979). *Der Zeustempel zu Aizanoi: Deutsches Archäologisches Institut, Denkmäler antiker Architektur*, 12. Berlin: Verlag Walter de Gruyter und Co.
- Sağ, M. (2009). *İlköğretim Görsel Sanatlar Dersinde Eleştiri Becerilerinin Kazandırılması (Kilim Örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara

- Şimşek, A. (2011). Geçmişin Nesnesini Arayan Bilim Arkeoloji: Türkiye’de Tarih Öğretimindeki Durumu, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/2* Spring 2011, p. 919-934, TURKEY
- Özdemir, S., Yalin, H. İ. ve Sezgin, F. (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Yenilenmiş Beşinci Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özer, E. ve Korkmaz, H. (2014). "Tarihsel Süreçte Aizanoi Kentindeki Dört Yapıda Tahrip Ve Koruma". *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Sayı 18, 2014, Sayfa 11-20
- Tekeli, İ. (2000). Kent Yoksulluğu ve Modernite’nin Bu Soruna Yaklaşım Seçenekleri. Yoksulluk-Kent Yoksulluğu, TESEV Yayınları.
- Wright, P. D. ve Lyons, E. (1997). Remembering pasts and representing places: the construction of national identities in Ireland, *Journal of Environmental Psychology*, 17, 33-45.

The Effect of Cultural Heritage Education On the Academic Success and Attitude of Students with The Cooperation of Fine Arts and Archeology

EXTENDED SUMMARY

The aim of this study is to measure the effectiveness of the training package prepared for students who are 11-15 years old and living in archaeological sites in order to get them to gain the learning outcomes of recognizing and protecting cultural heritage. The research was carried out in the excavation area of Aizanoi Ancient City located in Çavdarhisar district of Kütahya province. Aizanoi Ancient City is one of Turkey's most important cultural assets with the features it hosts. The cultural heritage training to be given to individuals living in this city, where life still continues, aimed to equip individuals with learning outcomes to recognize and protect cultural assets. The training package also aimed to develop new methods on the subject by associating similar aspects of the Visual Arts course and archaeology. The answers to questions such as whether the training package to be applied with collaboration of Visual Arts teachers and archaeologists would contribute to the comprehension of the subject and whether it would affect the success rate of the students were sought.

It is known that the most damage to antiques is caused by individuals who live in the area where the antiques are found and who have no awareness of cultural heritage. Therefore, the most important measure that can be taken in this regard is the cultural heritage training that will be given to the local people living in the related area. In particular, the contribution that the training to be provided to individuals living in archaeological sites will make to our society and cultural background is important. The training of this group of people who can primarily own and protect these cultural assets on which they live should be prioritized.

The difference of this research from the researches on museology and museum education is that it was aimed at individuals living in the archaeological excavation area on which the life continues. Individuals living in these areas where life continues can encounter archaeological finds at anytime and anywhere. While working in their gardens, building the wall of their houses, walking on the road, fishing in the river, they live entwined with these cultural assets. An antique that has not yet been discovered can be noticed by someone living here and registered in the inventory. Therefore, any training to be provided to these individuals in terms of recognizing and protecting the cultural heritage is important.

Pre-test and post-test control group design was used in this study with a quantitative research design. In the experimental and control groups, which were formed by random sampling method from students at 11-15 years of age in Çavdarhisar district of Kütahya province, 15 students were determined as the control group and 15 students as the experimental group. In the selection of the study groups, experimental and control groups were formed through neutral assignment. A 30-item achievement test which was prepared according to the learning outcomes included in the 2013 Visual Arts Course Curriculum book and an attitude scale consisting of 37 sentences were administered to 30 students in 11-15 year age group with average socio-economic status who lived in Aizanoi Antique City in Çavdarhisar district of Kütahya province.

The training package was applied for 5 weeks in a total of 20 hours, 1 day per week and 4 hours a day during the 2015 excavation season. The achievement test and attitude scale were applied to the control group without being trained. Later, the training which has already become traditional was given to the visitors to the area and the individuals living there by the Aizanoi excavation team. This training consisted of field trip and theoretical lectures. It did not include any practical training. After this training, the tests were repeated.

The achievement test and attitude scale were also applied to the experimental group without training. After the achievement test and attitude scale were applied to the experimental group, the experimental training package started to be applied. The difference of this training from the training applied to the control group was that there were applied trainings in the fields of archaeology and visual arts. These included archaeological excavations, drawing cross sections of ceramic pieces by wire bending method, making technical measurements, taking photos, painting, engraving on clay tablets etc. At the same time, games developed (word hunt, who am I, etc.) are different aspects of this training from traditional training. After the experimental training, the achievement test and attitude scale were applied.

In this study, the effects of cultural heritage training, which was provided outside the formal training at schools and given in different environments with the cooperation of visual arts and archaeology, on students' achievement and attitudes were determined. According to the results obtained from the research, it was determined that the training package developed for identifying "The Effect of Cultural Heritage Training Performed with the Collaboration of Visual Arts and Archaeology on Students' Achievements and Attitudes" created a significant difference in the achievement test in favor of the experimental group, but no significant

difference was found in the attitude scale results. In order for the attitudes to change in a positive and meaningful way, longer time is needed than the period envisaged by the training package applied.

Considering the fact that the experimental training method applied increased the students' achievements and led to positive improvements in their attitudes, as the results of the study has shown, the following recommendations can be made, *suggestions have been made*.